

Egészen mellékága, már a néprajz határát súrolja *Luby Margit* munkássága, aki a magyarországi Szatmármegye népszokásait írta meg tisztára irodalmi célból.

A baloldali írók közül *Darvas József* írta meg *Orosháza szociográfiáját*, de ez a könyv még nem jött ki. A *Gondolat* közölt belőle részleteket, ebből úgy látszik, ez az írás már szintetikus megismerés lesz.

Ami ezen túl van, az jórészt divat. Lépten-nyomon alakulnak főiskolai munkaközösségek falukutatói célra. Eddig néhány elszórt beszámoló egy-egy faluról vagy tájról már meg is jelent. Hogy több lesz-e divatnál, az majd pár év múlva derül ki. Nagyobb jelentőségre csak a Turul Szövetség mozgalma jutott, amely már a második kiállítást rendezte az őszi *Egészség Hete*, *Magyar Nép Hete* címekkel. Elég jó táblázatokban és grafikonokban mutatták be a magyar falusi valóságot. Főhibája, hogy nincs mögötte határozott világnézet s világos politikai program. Egyelőre, ha ők maguk is megkérdőjelezzik a statisztikájukat és a grafikonjaikat, mi egy nagy kérdőjelet teszünk az egész után. Mi lesz ebből? Eljut-e a politikai aktivizálásig vagy megreked a szokásos ifjúsági szociális játékok színvonalán?

*

Végeredményben, hogy most már aztán teljes volna a megismerés és jöhet a cselekvés, arról szó sem lehet. A cselekvés nem jön. Igaz, a megismerés sem teljes, — szociológiai kultúra nélkül nem is lehet — de ha teljes volna sem jönne. Ez csak, mint az elején írtam, kibuvó a cselekvési elől. Annyi haszna, negatív értéke van, hogy a jövő törekvő és felelős ifjúságának bebizonyítja, hogy ez nem elég, tovább kell menni, úgy a megismerésben, mint különösen az állásfoglalásban és a valódi cselekvésben.

KIÁLTÁS AZ EMBERÉRT!

Írta: FODOR JÓZSEF

I.

*Repülőgép a dúlt levegőben: rikoltó
Vas-keselyű; dörrentve a követ,
Ágyúk tigrislapja: vér-jeleket
Vető arcú idő; az ember húsa olcsó!*

*De még egyszer hangozzék a gyenge, utolsó
Hang: mielőtt a vad, vak föld felett
Rőt pecsétjét törí a Vég veszett
Angyala, s dől a láng és arai a koporsó!*

*Még egyszer zendüljön fel: mégha magyarul, s ha
Gyarlón is, a zagyva világ-zavarba futva,
De intve még, amint adja erőd: —*

*Óh, Ember, lehet-e, hogy még ébredve-retten
Szemed: mint téboly-szállt, roppant fényű percben,
Mindent kioltó, szörnyű tett előtt!?*

II.

Utolsó virágok tündöklenek a kertben,
 Bús, búcsuzó pillantással nyelem;
 Tán mire új zöld forr a levél,
 Ott heverünk lent mind, véres csatakba verten!

Utolsó, bús szirmok fonnyadó levelekben —
 Hogy fogja még, rátapadva, szemem,
 Nem birva hagyni: mint nagy, idegen
 Utnál barátkezet hosszan tartva kezemben!

Virágok, társaim, hirdetői a Szépnek,
 Óh, rossz vár ránk: titeket ősz szelei tépnek:
 De zordabb, mit készít az Ember itt. —

Bucsúzzunk! S mire új tavasz lesz: dúlt mezőkön
 Köszönti tán, dal és virág nélkül, ki majd jön
 Itt, hozzáméltóbb, új isteneit!

Á R P Á D U R

Irta: KÖVES MIKLÓS

Reggel hétkor, hét után, nyolckor, nyolc után, a házban mindenki lábujjhegyen jár, némajelekkkel értekeznek: egy véletlen züm, hogy be ne tévedjen a másik szobába, ahol a vendég pihen. Katika, házi ügyekben s különösen vendéglátáskor a főparancsoló, miután apját és anyját önkénytelen és tudatos kisebb-nagyobb csendháborításokon érte, tovább nem bizik bennük, kitessékeli őket, előbb ágyaikból, aztán a házból is. Ágicát, a kis vendéglányt, aki vele hált és este kilenctől reggel nyolcig mukkanás nélkül aludt, Katika, ahogy látja, hogy a kicsi szénfekete szemecskéi nyiladoznak, kikapja a paplan alól, még mielőtt egy hangot kiejthetne és miközben félkézzel a székek karjairól összekapja a kislány ruházatát is, kilopja Ágicát a házból, leszalad vele a lépcsőn, beviszi a nyárikonyhába, leteszi Anna-mámi mellé, hogy annak segítségével mosdjon, öltözködjék, egyék, sétáljon, mulasson...

Anna-asszony nem szívesen veszi a dolgot, nem szeret gyerekkai bibelődni. Idestova harminc éve, hogy nem babrál már gyerekkel. Szórakozottan, kedvetlenül, majd türelmetlenül foglalkozik a gyerekekkel. Közben olyanokat mondogat és kérdezet, hogy Ágica csak elcsodálkozik, ránéz, vállacsáját vonogatja s nem bir hozzászólni vagy felelni. Például hogy apja itt marad-e már aratás utánig, vagy pedig közben még majd haza is utazik? Hogy mennyi tejet ad uj tehenük? Hogy Emil bácsi, akit a szekerükön elhoztak, pénzért rendelte-e a kocsit, vagy Ágicáék csakugy hozták el? Ágica végül is már kutatva kémlelte »s ajtót, jó hálótársát és gondozóját, Katikát keresve, hogy talán ő felelné helyette az észölő kérdésekre...

Anna-asszony mindenkép' kezd már elszokni a munkától. Mióta Katika hazakerült s végleg otthonmaradt, anyjának nincs semmi állandó, köteles dolga az életen. Ami éppen eszébe jut, ami keze alá esik, amit más senki észre nem vett, ahhoz fog, ha kedve tartja, azt csinálja, amíg